

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

-

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

-

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

-

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

Itä-Suomen aluehallintovirasto toteaa lausuntonaan oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevista säädösehdotuksista seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 63 §:ssä oikeudesta oppimisen tukeen. Esityksen mukaan opiskelijalla on oikeus oppimisen tukeen, jota hän tarvitsee tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Oppimisen tuki järjestetään osana tutkintokoulutusta. Oppimisen tuki on opettajan antamaa tukiopetusta sekä opetus- ja ohjaushenkilöstön antamaa tukea ja ohjausta.

Hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 59) todetaan, että oppimisen tuki korvaisi opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot. Oppimisen tukea tulisi olla opiskelijoille saatavissa riittävästi, oikea-aikaisesti ja laadultaan sellaisena, että se edistäisi opiskelijoiden osaamista, osaamisen osoittamista näytöissä, valmistumista, työllistymistä ja jatko-opintoihin siirtymistä sekä hyvinvointia. Hallituksen esityksen säännöskohtaisten perustelujen (s. 60) mukaan tukiopetusta voitaisiin antaa

opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien vahvistamiseksi taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi.

Aluehallintovirasto katsoo, että säännöskohtaisissa perusteluissa tulisi yksiselitteisemmin ilmaista, onko opettajalla velvollisuus antaa tukiopetusta vain edellä mainittujen opiskelutaitojen tukemiseksi vai tuleeko tukiopetusta antaa laajemmin ammatillisen osaamisen hankkimiseksi, kuten ehdotettu sanamuoto on tulkittavissa. Hallituksen esityksessä (s. 38) todetaan, että oppimisen tuen säädösmuutosten ei oleteta muuttavan merkittävällä tavalla ammatillisen koulutuksen järjestämistä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 64 §:ssä oikeudesta erityiseen tukeen. Esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 60) todetaan, että koulutuksen järjestäjä päättäisi opiskelijalle annettavasta erityisestä tuesta nykytilaa vastaavasti. Päätöksestä säädetään lain 67 §:ssä. Opiskelijan tarvitsema erityisen tuen tarve, suunnitellut tukitoimet ja erityisjärjestelyt kirjattaisiin opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan tutkinnon osittain nykytilaa vastaavasti. Esityksen mukaan kirjauksissa tulisi erityisesti kiinnittää huomiota tukitoimien ja erityisjärjestelyjen toteutumisen seurantaan ja tukitoimien vaikuttavuuden arviointiin.

Hallituksen esityksen (s. 23) mukaan ammatillisessa koulutuksessa erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrä on kasvanut tasaisesti. Runsaista erityisen tuen päätöksistä huolimatta opiskelijoiden tuen tarpeiden tunnistamisen jälkeiset tukitoimet eivät selvitysten mukaan toteudu riittävästi. Tuen tarpeet ovat muuttuneet haasteellisemmiksi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) on antanut kehittämissuosituksia vuosina 2020–2021 toteuttamansa ammatillisen koulutuksen erityisen tuen arvioinnin pohjalta. Karvin mukaan erityisen tuen suunnitelmallisuutta tulisi kehittää.

Esityksestä käy ilmi, että erityisestä tuesta päättäminen ja muutoksenhaku (oikaisuvaatimus aluehallintovirastoon) säilyisivät ennallaan. Aluehallintovirasto kiinnittää huomiota siihen, että erityisen tuen päätöksen sisällöstä ei ole säädetty laissa eikä esitöissä. Erityisestä tuesta päättäminen jää käytännön tasolle HOKS-asiakirjaan tehtäviin kirjauksiin, josta opiskelijalla ei ole muutoksenhakuoikeutta. Hallinnollisten päätösten ja pedagogisten asiakirjojen ero tulisi olla selkeä. Lainsäädännöstä olisi käytävä selvästi ilmi, mistä asioista erityisen tuen päätöksessä tulee päättää. Hallintolain 44 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan päätöksessä on oltava selvästi kirjattuna yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan edellä mainitut epäkohdat ovat johtaneet siihen, että opiskelijoiden oikeusturva ei tällä hetkellä toteudu riittävällä tavalla. Aluehallintovirasto on havainnut oikaisuvaatimusten, kantelujen ja erilaisten yhteydenottojen perusteella, että opiskelijoilla on paljon erityiseen tukeen liittyviä ongelmia. Opiskelijat kokevat toistuvasti, että he ovat saaneet liian vähän tukea. Lisäksi opiskelijoiden erottamisen kohdalla nousevat usein esille tukeen liittyvät ongelmat.

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 60) todetaan lain 64 §:n osalta muun ohella, että opiskelijan tarvitsema erityinen tuki työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa tulisi myös varmistaa. Aluehallintovirasto kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettu 64 § ei sisällä tätä mainintaa. Erityisen tuen järjestämisestä työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa tulisi säätää pykälässä epäselvyyksien välttämiseksi. Aluehallintovirasto toteaa, että selkeä maininta 64 §:n 1 momentissa olisi opiskelijoiden edun mukaista ja selventäisi koulutuksen järjestäjien velvollisuutta erityisen järjestämiseen työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa.

Tilaukoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

-

Asetusluonnokset

-

Muut kommentit

-

Silvennoinen Olli-Pekka
Itä-Suomen aluehallintovirasto - Lausunto on valmisteltu
aluehallintovirastojen yhteistyönä.